

Srbská kultura II.

Literatura a film

Srbská literatura - obecně

- literatura psaná “srbsky”
 - ve starších obdobích:
 - staroslověnština srbské redakce
 - ruskoslovanský jazyk
 - slavenosrbská jazyk
 - od 19. stol. mluvíme o srbské literatuře v užším slova smyslu
 - ve 20. stol. (i dříve) vícedomí autoři
- literatura psaná v “jiných” jazycích „srbskými“ autory
 - chorvatsky: Vladan Desnica
 - černohorsky: Petar II. Petrović Njegoš
 - Německy: Saša Stanišić
- srbština součástí jiných jazykových konceptů
 - ilyrština
 - srbochorvatština
 - západní (bosenská) a východní (srbská varianta)

Literatura osvícenství

- jazykové spory
 - slavenosrbský jazyk
 - ruskoslovanský jazyk
 - lidová srbština
- Dositej Obradović (1739–1811)
 - pedagog, spisovatel, kritik, filozof
 - proklamoval náboženskou toleranci
 - zasadil se o rozvoj vzdělanosti
 - působil na Velké škole, pozdější Univerzitě
- literatura osvícenství
 - didaktická
 - vlastenecká
 - filozofická
 - politická

Literatura 19. stol. – Vuk Stefanović Karadžić

- jazykový reformátor, “otec” srbského jazyka
- prosadil lidový jazyk do literatury a vědy
- reforma pravopisu: 30 cyrilských písmen
- reforma jazyka: lidový jazyk
- pravopis: fonetický (“Piš, jak slyšíš, čti, jak je psáno”)
- slovníky, gramatiky
- sbírky lidové slovesnosti
 - Srbské lidové písně
 - Srbské lidové povídky
- zastánci jeho přístupu se nazývají “vukovci” (i v Chorvatsku)

Srbská literatura 19. stol. – romantismus

- 1847 - zlomový rok pro srbskou literaturu
 - *Nový zákon* (VSK)
 - *Boj za srbský jazyk a pravopis* (Đura Daničić)
 - *Horský věnec* (Petar II. Petrović Njegoš)
 - *Básně* (Branko Radičević)
- velká “čtyřka” romantických básníků
 - Branko Radičević
 - Jovan Jovanović Zmaj
 - Đura Jakšić
 - Laza Kostić
- rysy srbského romantismu (kromě obecných)
 - vlastenectví
 - satira
 - dětská poezie

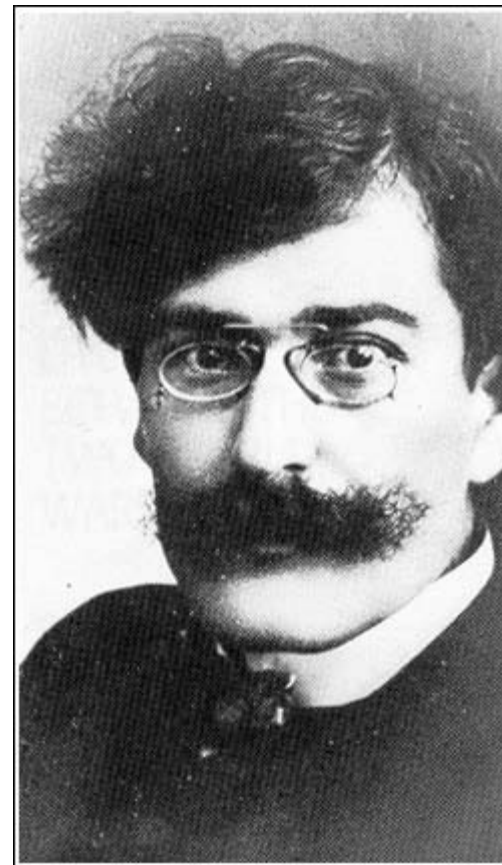
Srbská literatura 19. stol. – realismus

- vlivy zejména ruské
- chybí výraznější román, dominuje povídka
- venkovská idyla
 - Milovan Glišić
 - Janko Veselinović
 - Laza Lazarević
 - Simo Matavulj
- satira a kritika
 - Radoje Domanović
 - Milovan Glišić
- psychologie, ženská tematika
 - Bora Stanković: *Nečistá krev*

Srbská moderna

- francouzské a německé vlivy
- velká “čtyřka”
 - Milan Rakić
 - Jovan Dučić
 - Sima Pandurović
 - **Vladislav Petković Dis**
- rysy srbské moderny
 - dekadence
 - skepticismus
 - iracionalismus
 - v době balk. válek vlastenectví
 - symbolismus

Srbská avantgarda

- levicová avantgardní hnutí
 - expresionismus
 - surrealismus
- Stanislav Vinaver, Oskar Davičo, Marko Ristić
- hledání nových forem a obsahů
- radikální odmítnutí starého světa
- inspirace v nových -ismech
- vizuální poezie
- buřičství
- zenitismus – autochtonní jugoslávský směr
 - Ljubomir Micić
 - Branko V. Poljanski

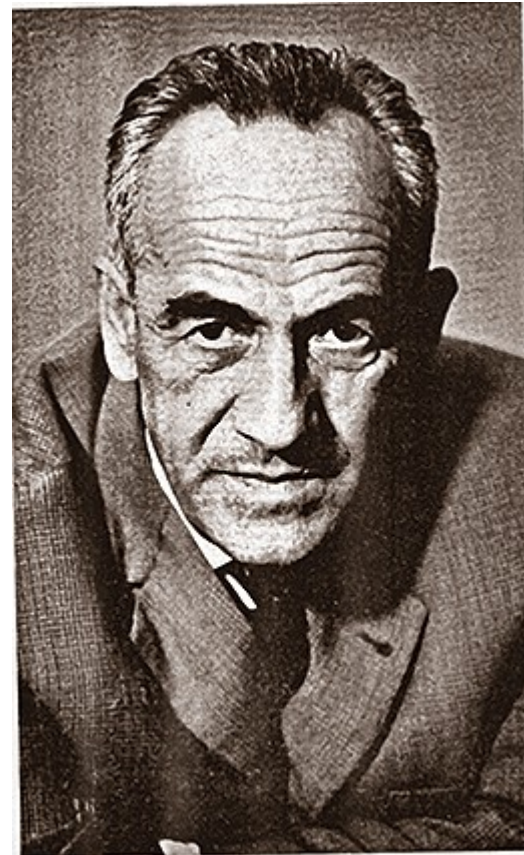

Poválečná srbská literatura - Jugoslávie

- soc-realistické obdobie záhy skončilo (1948)
- partyzánska literatura
- absurdná poetika
- neorealizmus
- historický román
- džínová próza
- magický realizmus
- postmodernizmus

Partyzánská literatura

- Branko Ćopić: *Partyzánské příběhy*
- Mihailo Lalić: *Svatba*

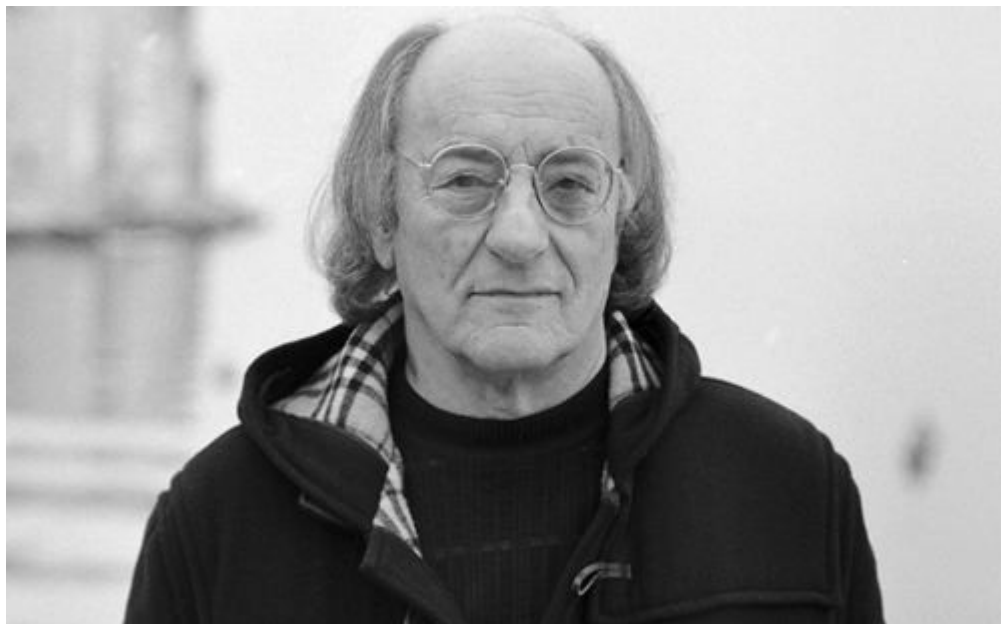
Literatura absurdna

- Miodrag Bulatović: *Červený kohout letí k nebi*
- Branimir Ščepanović: *Smrt pana Goluži*

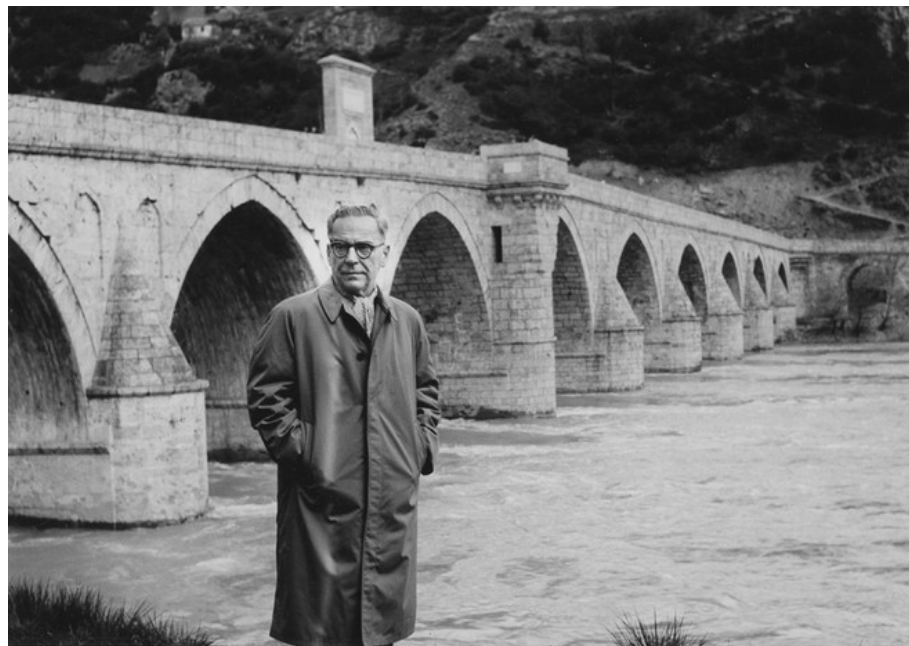
Neorealismus

- Mirko Kovač: *Má sestra Elida*
- Mirko Kovač: *Den k tetování*

Historický román

- Ivo Andrić: *Most na Drině*
 - NC za literaturu 1961
- Ivo Andrić: *Travnická kronika*
- Dobrica Ćosić: *Daleko je slunce*

Džínová próza

- Dragoslav Mihailović: *Prohra* (Kad su cvetale tikve)

Magický realismus (borgesovci)

- Danilo Kiš: *Encyklopedie mrtvých*
- Danilo Kiš: *Hrobka pro Borise Davidoviče*
- Borislav Pekić: *Vzestup a pád Ikara Gubelkijana*

(Post)modernismus

- Milorad Pavić
 - *Chazarský slovník*
 - *Krajina maľovaná čajom (SK)*
 - *Vnitřní strana větru*
- David Albahari
- Svetislav Basara
- Marko Šelić
- Vladimir Kecmanović
- Radoslav Petković
- Zoran Ćirić: *Hobo*
- Saša Stanišić: *Jak voják opravuje gramofon*

Srbská kinematografie

- ve 20. stol. rozvoj v rámci jugoslávské kinematografie
 - “pražská škola” – filmaři se vzděláním z pražské FAMU
 - Goran Marković, Srđan Karanović, Goran Paskaljević
- od r. 1991 “samostatná”
 - spolupráce s jinými regionálními kinematografiemi
 - herci často hrají členy jiných etnik
 - tématika života během a po válce
 - Dragan Bjelogrić
 - Sergej Trifunović (h)
 - Srđan Todorović (h)
 - Mira Furlan (h)

Nejlepší srbské filmy (dle fanouškovských anket)

1. [Kdo to tam zpívá](#) (Ko to tamo peva), Slobodan Šijan, 1980
2. *Dům k pověšení* (Dom za vešanje), Emir Kusturica, 1988
3. [Underground](#), Emir Kusturica, 1995
4. *Černá kočka, bílý kocour* (Crna mačka, beli mačor) Emir Kusturica, 1998
5. *Hezké vesnice hezky hoří* (Lepa sela lepo gore), Srđan Dragojević, 1996
6. *Sud prachu* (Bure baruta), Goran Paskaljević, 1998
7. *Život je zázrak* (Život je čudo), Emir Kusturica, 2004
8. *Otec na služební cestě* (Otac na službenom putu), Emir Kusturica, 1985
9. [Parade](#) (Parada), Srđan Dragojević, 2011
10. *Vzpomínáš na Dolly Bell?* (Sjećaš li se Dolly Bell?), Emir Kusturica, 1981

Další výrazné či úspěšné filmy

- [Turné](#) (Turneja), Goran Marković, 2008
- [Montevideo, cesta za snem](#) (Montevideo, Bog te video), Dragan Bjelogrić, 2010
- [Srbský film](#) (Srpski film), Srđan Spasojević, 2010
 - <https://www.advojka.cz/archiv/2011/2/newborn-porn>
- [Rány](#) (Rane), Srđan Dragojević, 1998

Velimir “Bata” Živojinović

Dragan Nikolić

Sergej Trifunović, Srđan Todorović

Mira Banjac, Mirjana Karanović

Ko to tamo peva (Kdo to tam zpívá)

Vyhlášen nejlepším jugoslávským filmem všech dob.

<https://www.csfd.cz/film/110249-kdo-to-tam-zpiva/prehled/>

